

УДК 338.46:332.122

**СФЕРА ПОСЛУГ
У СУЧАСНОМУ ЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ
В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ
ПЕРЕТВОРЕНЬ**

*У. Андрусів
Івано-Франківський національний
технічний університет нафти і газу*

Трансформаційні зміни в ринковій економіці України визначають її стан як такий, що наближається до «економіки послуг». Роль цього сектору в сучасній економіці пов'язана не тільки з його перевагою у структурі господарства, а й у формуванні ключових факторів економічного зростання, таких як наукове знання, нематеріальні форми накопичення, глобалізація господарської діяльності. Світовий досвід засвідчує, що основоположним елементом становлення постіндустріального інформаційного суспільства є сфера послуг. Функціонування сфери послуг у кожній країні має свої особливості, адже кожна держава вживає певних заходів для підтримання того сегмента сфери послуг, який має відповідні перспективи в майбутньому, а спеціалізація країни на тих чи інших видах послуг залежить від рівня її економічного розвитку. Тому процес дослідження стану сфери послуг України на сьогодні є досить важливим та актуальним.

Метою роботи є дослідження особливостей розвитку сфери послуг у сучасному економічному просторі та визначення пріоритетних напрямів економічної політики, реалізація яких поступово забезпечить стабільний розвиток сфери послуг.

З погляду розвитку сфери послуг, Україна ще відстає від провідних країн світу, тому для неї залишається важливою проблемою розвиток сфери послуг як складової частини економічного зростання. Грунтуючись на статистичній інформації [1], можна відзначити, що трансформаційні процеси в економіці України супроводжуються експансією послуг і сектор послуг стає важливим

джерелом росту ВВП і головним об'єктом для працевлаштування населення. Активний розвиток сфери послуг зумовлений впливом низки чинників. Всесвітньо визнаний авторитет у сфері управління сервісними організаціями К. Лавлок до них зараховує такі: політику держави, соціальні зміни, тенденції розвитку бізнесу, розвитку інформаційних технологій, інтернаціоналізацію і глобалізацію організацій сфери послуг [2]. Стійкий розвиток сфери послуг означає такий якісний стан цієї надскладної нерівноважної системи, у якій упродовж тривалого періоду під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників не порушуються раціональні комбінації між її основними елементами: об'єктами (трудова, фінансова, матеріальна, інформаційна та ін. ресурси) і суб'єктами (держава, галузі, підприємства всіх форм власності, приватні підприємці, домашні господарства, населення) [3]. Економічний механізм стійкого розвитку сфери послуг є способом організації їх розширеного відтворення за допомогою таких форм, методів і важелів, які гарантують якнайповніше задоволення потреб населення країни у відповідних послугах. Економічний механізм стабільного розвитку сфери послуг містить два органічно взаємозв'язані елементи блоку: механізм ринкової самоорганізації відтворення на всіх рівнях та систему державного регулювання й підтримки стійкого розвитку [3]. Сьогодні стає чимраз більш очевидним, що для розвитку нашої країни необхідна державна політика у сфері послуг або сервісна політика, яка повинна бути розроблена та здійснена органами держави. Ключовими завданнями цієї політики повинні стати: стимулювання підприємництва, розширення інноваційної діяльності, освоєння нових сучасних видів послуг, інтенсивне залучення інвестицій, використання факторів постіндустріального розвитку. Необхідно визначити пріоритетні види послуг, при цьому може бути використана система з шести базових критеріїв, які оптимізують вибір:

- нові послуги повинні бути інтелектуального характеру;
- послуга має стабільний споживчий попит;
- послуга володіє експортним потенціалом;
- послуги не повинні бути енергомісткими та капіталомісткими.

Цим вимогам відповідають такі види послуг: наукомісткі діагностичні й експериментальні послуги; послуги з програмного

забезпечення; послуги з інформаційних технологій; інноваційні послуги; послуги вищої та післядипломної освіти; туризм; санаторно-оздоровчі послуги; виставково-презентаційні послуги. Проведений аналіз системи сфери послуг України дає змогу визначити основні напрями сервісної політики:

- підтримка і стимулювання малого бізнесу;
- сприяння розвитку різноманітних багатофункціональних комплексів;
- формування сучасної мережевої структури організації обслуговування із забезпеченням доступності й задоволення загальних, традиційних і ексклюзивних індивідуальних потреб споживачів;
- створення системи багаторівневої підготовки, перепідготовки й підвищення професійного потенціалу працівників у сфері послуг;
- інформаційно-консультаційне сприяння та підтримка маркетингової, інноваційної і експортної діяльності суб'єктів господарювання у сфері послуг.

Варто наголосити, що розвиток інтеграційних процесів у нашій країні, у тому числі і у сфері послуг, не зменшує тієї ролі і значення, яку відіграє малий бізнес. Розвиток малого бізнесу, масштаби розширення і зростання є індикаторами зрілості ринкових відносин у країні, тому підтримку і стимулювання малого бізнесу у сфері послуг слід зарахувати до пріоритетних напрямів сервісної політики. Державна політика у секторі послуг повинна бути спрямована на стимулювання малого бізнесу, насамперед у сегментах, де малі підприємства володіють конкурентними перевагами над середніми та великими організаційними формами, що забезпечить зростання зайнятості населення та підвищення грошових доходів громадян.

Підсумовуючи все це, можна сказати, що сфера послуг сприяє збільшенню зайнятості населення та зростанню ВВП. Під час становлення та розвитку сервісної національної економіки державі необхідно віддати перевагу заходам із визначення напрямів економічної ефективності діяльності сфери послуг. Основними аспектами сервісної політики мають бути заходи, спрямовані на стимулювання малого підприємництва, освоєння нових сучасних видів послуг та інтенсивного залучення інвестицій. Хоча за ос-

танній період національна сфера послуг збільшила свої темпи розвитку, але в контексті потреб країни і світових тенденцій вона перебуває на початковому етапі.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Балаева О. Н. Сфера услуг в мировой экономике: тенденции развития / О. Н. Балаева // Мировая экономика и международные отношения. – 2007. – № 3. – С. 23 – 29.
3. Кликич Л. М. Эволюция сферы услуг: проблемы методологии и анализ / Л. М. Кликич. – Уфа : БГАУ, 2014. – 172 с.